

הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם לְמַהֵךְ בְּגָלוֹתְא.
 וְאִי תִימְרוּן דְאֶשְׁבוּק לְכוּן, אַף אֲנִי עִמְכוּן.
 שְׁבַע עַל חַטָּאתֵיכֶם, דָּא שְׁבַע דִּיתְתַּרְךְ עִמְכוּן,
 וְאַמְאִי. עַל חַטָּאתֵיכֶם. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה
 א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שָׁלַח אֲמַכֶּם. אָמַר קִדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא, אֶתוֹן גְּרַמְתוֹן, דְאֲנָא וְאֶתוֹן לֹא נִידוּר (ס"א
 בְּאַרְשָׁא) בְּעֶלְמָא (נ"א נְסֻרוּד (ס"א מְאַרְשָׁא) מִעֶלְמָא). הָא
 מְטְרוּנִיתָא נִפְקַת מִהִיכְלָה עִמְכוּן, הָא אֶתְחַרַּב
 כְּלָא, הִיכְלָא דִילִי וְדִלְכוּן אֶתְחַרַּב. דְהָא לְמִלְכָּא
 לֹא אֶתְחַזִּי הִיכְלָא, אֶלְא כִד אִיהוּ עֵייל עִם
 מְטְרוּנִיתָא. וְתַדּוּה דְמִלְכָּא לֹא אֶשְׁתַּבַּח.

אֶלְא בְּשַׁעְתָּא דְעָאל בְּהִיכְלָא דְמְטְרוּנִיתָא,
 וְאֶשְׁתַּבַּח בְּרַהָא עֲמָה בְּהִיכְלָא, תְּדָאן
 כְּלָהוּ בְּתַדָּא. הַשְׁתָּא דְלֹא אֶשְׁתַּבַּחוּ בְּרָא

לשון הקודש

אֲמַכֶּם. אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֶתֶם
 גְּרַמְתֶּם שְׁאֲנִי וְאֶתֶם לֹא נִדוּר (בְּאַרְז)
 בְּעוֹלָם (גְּרַשׁ (מִהָאֲרֵץ) מִהָעוֹלָם), הָרִי הַגְּבִירָה
 יֵצֵא מִהִיכְלָה עִמְכֶם. הָרִי הַכֹּל נִחְרַב,
 הִיכְלִי שְׁלִי וְשְׁלֶכֶם נִחְרַב. שְׁהָרִי לְמִלְךְ
 לֹא רְאוּי הִיכְלִי אֶלְא כְּשֶׁהוּא נִכְנֵס עִם
 הַגְּבִירָה. וְשִׁמְחַת הַמֶּלֶךְ אֵינָה נִמְצָא.
 אֶלְא בְּשַׁעְתָּא שְׁנִכְנֵס לְהִיכְלִי הַגְּבִירָה,
 וְנִמְצָא בְּנָה עֲמָה בְּהִיכְלִי, כְּלָם שְׁמַחִים

דְּבִים, מִכְּמָה זְאִבִים שִׁיקוּמוּ עֲלֵיכֶם
 וַיַּעֲבִירוּ אֶתְכֶם מִן הָעוֹלָם. אֲבָל מָה
 אַעֲשֶׂה לָכֶם? אֶלְא אֲנִי וְאֶתֶם נִצָּא מִן
 הָאֲרֵץ וְנִלְךְ לְגָלוֹת.
 זְהוּ שְׁכַתוּב וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם, לְלַכְת
 בְּגָלוֹת. וְאִם תֵּאמְרוּ שְׁאֵעֻז אֶתְכֶם – אַף
 אֲנִי עִמְכֶם. שְׁבַע עַל חַטָּאתֵיכֶם – זֹו שְׁבַע
 שְׁתַּתְּגַרְשׁ עִמְכֶם. וְלָמָּה? עַל חַטָּאתֵיכֶם.
 זְהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שָׁלַח

וּמִטְרוֹנִיתָא, הָא הֵיכְלָא תְרִיבָא מְכֻלָּא. אֵלָא אֲנָא
 מַה אֶעְבִּיד. אַף אֲנָא עִמְכוּן. וְהִשְׁתָּא אַף עַל גַּב
 דְיִשְׂרָאֵל אֵינְהוּ בְגָלוּתָא, קְדָשָׁא בְרִידָא הוּא אֲשֶׁתְכַח
 עִמְהוֹן, וְלֹא שָׁבִיק לִזְוִן, דְכִד יִפְקוּן, יִשְׂרָאֵל מִן
 גָּלוּתָא, קְדָשָׁא בְרִידָא הוּא, יְתוּב עִמְהוֹן.
 דְכְתִיב, (דְבָרִים ל) וְשָׁב יי' אֶלְהֵיךָ, וְשָׁב יי' אֶלְהֵיךָ
 וְדָא י. וְהָא אֲתַמַּר.

רְבִי חֵיָא וְרְבִי יוֹסִי הָווּ אֲזִילֵי בְאַרְחָא, אֶעְרְעוּ
 בְּהֵיָא מְעַרְתָּא בְחֻקָּא. אָמַר רְבִי חֵיָא
 לְרְבִי יוֹסִי, הָאֵי דְכְתִיב, (דְבָרִים כח) אֵלֶּה דְבָרֵי הַפְּרִית
 וְגו', מְלַבֵּד הַפְּרִית. מָאֵי דְבָרֵי הַפְּרִית. דְבָרֵי
 גְבוּרָה (ס"א הָאֵלֶּה) מִיְבַעֵי לִיָּהּ. אָמַר לִיָּהּ הָא אִוְקְמוּתָא,
 הִלְלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ מִפִּי עֲצָמוֹ שֶׁל מוֹשֶׁה,
 וְהָא אֲתַמַּר.

לשון הקודש

רְבִי חֵיָא וְרְבִי יוֹסִי הָווּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ,
 נִפְגְּשׁוּ בְּאוֹתָהּ מְעַרְה בְּשֻׁדָּה. אָמַר רְבִי
 חֵיָא לְרְבִי יוֹסִי, זֶה שְׁכַתוֹב (שם כח) אֵלֶּה
 דְבָרֵי הַפְּרִית וְגו', מְלַבֵּד הַפְּרִית. מַה זֶה
 דְבָרֵי הַפְּרִית? דְבָרֵי גְבוּרָה (הָאֵלֶּה) הִנֵּה
 צְרִיךְ לְהִיּוֹת! אָמַר לוֹ, הָרִי פְּרִשׁוּתָא, הִלְלוּ
 מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ מִפִּי עֲצָמוֹ שֶׁל מוֹשֶׁה,
 וְהָרִי נִתְבָּאָר.

כְּאַחַד. עֲכָשׁוּ שְׂאִין נִמְצָאִים הֵבֵן עִם
 הַגְּבוּרָה, הָרִי הֵהִיבֵל חֶרֶב מֵהַכּוֹל. אֵלָא
 אֲנִי מַה אֶעֱשֶׂה? אַף אֲנִי עִמְכֶם. וְעֲכָשׁוּ
 אַף עַל גַּב שֵׁיִשְׂרָאֵל הֵם בְּגָלוּת, הַקְּדוּשׁ
 פְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִמְהֶם וְלֹא עֲזֹב אוֹתָם.
 שְׂפָאֲשֶׁר יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת, הַקְּדוּשׁ
 פְּרוּךְ הוּא יִשׁוּב עִמָּם, שְׁכַתוֹב (דְבָרִים ל)
 וְשָׁב ה' אֶלְהֵיךָ, וְשָׁב ה' אֶלְהֵיךָ וְדָא י,
 וְהָרִי נִתְבָּאָר.

תָּא חַוִּי, אֵלִין וְאֵלִין דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֶּה, (דף קט"ו ע"ב) דְּדָאָף עַל גַּב שְׁהַדְּבָרִים הִיוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה הַזֶּה מְלִין. מְלֵי בְרִית הַזֶּה, דְּהָא טַב וּבִישׁ בִּיהַ תְּלִין. טַב דְּאֵתִי מִצְדִּיק. בִּישׁ דְּאֵתִי מִן דִּינָא. דִּינָא, מֵאֲתֵר דְּדִינָא, וְהִינּוּ צְדָק. וְצְדִיק וְצְדָק בְּרִית אֵינוּן, בְּרִית אֶקְרוּן. וְעַל דָּא, מְלִין אֵלִין, מְלֵי בְרִית אֵינוּן. וְקִשִּׁיר בְּרִית פְּחָדָא. וּבְגִינֵי כֶּךָ זְכוּר וְשָׁמּוּר, קִשִּׁיר פְּחָדָא. זְכוּר בְּיוֹם, שָׁמּוּר בְּלֵילָה. הָא בְּרִית פְּחָדָא, וּבְגִין כֶּךָ בְּרִית וְדָא, דְּבָרֵי הַבְּרִית נִינְהוּ. וּבְכָל אֲתֵר בְּרִית בְּאֲתֵר דָּא אִיהוּ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, וְדָא הָכִי הוּא, וּבְגִין כֶּךָ שִׁבְתָּ דְּאִיהוּ זְכוּר וְשָׁמּוּר, אֶקְרִי בְּרִית. דְּכִתִּיב, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֶת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבֶת לְדֹרֹתֵם בְּרִית עוֹלָם. וְכֹלָא מְלָה חַד, וְאֲתֵר דָּא, אֶקְרִי בְּרִית בְּכָל אֲתֵר.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

וְשָׁמּוּר קְשׁוּרִים פְּאָחַד. זְכוּר בְּיוֹם, שָׁמּוּר בְּלֵילָה. הָרִי בְּרִית פְּאָחַד, וּמְשׁוּם כֶּךָ בְּרִית וְדָא, דְּבָרֵי הַבְּרִית הֵם. וּבְכָל מְקוּם הַבְּרִית הִיא בְּמְקוּם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, וְדָא כֶּךָ זֶה, וּמְשׁוּם כֶּךָ שְׁבֶת, שְׁהִיא זְכוּר וְשָׁמּוּר, נִקְרְאָת בְּרִית, שְׁפָתוּב (שמות לח) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֶת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבֶת לְדֹרֹתֵם בְּרִית

פֵּא רָאָה, אֵלֵה וְאֵלֵה הִיוּ דְּבָרֵי הַבְּרִית. שְׁאָף עַל גַּב שְׁהַדְּבָרִים הִיוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה – דְּבָרֵי בְרִית הִיוּ, שְׁהִרִי טוֹב וְרַע תְּלוּזִים בּוּ. הַטּוֹב שְׁפָא מִצְדִּיק, וְהַרַע שְׁפָא מִן הַדִּין. הַדִּין מִמְּקוּם הַדִּין, וְהִינּוּ צְדָק. וְצְדִיק וְצְדָק הֵם בְּרִית, וְנִקְרְאִים בְּרִית. וְלִכְּן מְלִים אֵלוּ דְּבָרֵי בְרִית הֵן, וְקִשִּׁיר הַבְּרִית פְּאָחַד. וּמְשׁוּם כֶּךָ זְכוּר

תָּא חַיִּי, כְּתִיב וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ, הוּא יְסוֹד,
 דְּאִיחוּ שְׁלָמָא דְאַרְעָא, שְׁלָמָא דְבֵיתָא,
 שְׁלָמָא דְעַלְמָא. וַיִּסְרַתִּי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי שְׁבַע. מָאִי
 זִי. דָּא צְדָק. הָא וּדְאִי בְרִית, וּבְגִין כְּדִּ דְבַרֵּי
 הַבְּרִית נִינְהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּתִיב. (ויקרא כ"ו) וְאֶף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתְם
 בְּאֶרֶץ אֲיִבִייהֶם וְגו'. וְאֶף גַּם זֹאת, וְאֶף, כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר, אֶף אֲנִי. גַּם, לְרַבּוֹת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
 דְּאֶקְרִי זֹאת, דְּלָא שְׁבַקַת לֹון לְעַלְמִין. בְּהִיוֹתְם
 בְּאֶרֶץ אֲיִבִייהֶם, בְּהִיוֹתְם כֹּלָא כְּחֻדָּא. לֹא מְאַסְתִּים
 וְלֹא גַעְלַתִּים כְּגִין דְּלָא אֶתְחַבֵּר בְּהוּ. לְהַפֵּר בְּרִיתִי
 אֶתְם, דְּאִי לָא אֶפְרוֹק לְהוּ, הָא בְּרִיתִי פְּלִיג, וּבְגִין
 כְּדִּ לְהַפֵּר בְּרִיתִי אֶתְם.

לשון הקודש

בהיותם בארץ איבייהם וגו'. ואף גם
 זאת, ואף – כמו שנאמר אף אני. גם –
 לרבות כנסת ישראל שנקראת זאת,
 שלא עזבת אותם לעולמים. בהיותם
 בארץ איבייהם – בהיותם הפל באחד.
 לא מאסתים ולא געלתים – כדי שלא
 אתחבר עמם. להפיר בריתי אתם – שאם
 לא אפדה אותם, הרי בריתי מתחלקת.
 ומשום כך, להפיר בריתי אתם.

עולם. והפל דבר אחד, והמקום הזה
 נקרא ברית בכל מקום.
 בא ראה, כתוב ונתתי שלום בארץ,
 הוא יסוד, שהוא שלום הארץ, שלום
 הבית, שלום העולם. ויסרתי אתכם
 אף אני שבע. מה זה שבע? זה צדק.
 הרי ודאי הברית, ומשום כך דברי
 הברית הם.
 אמר רבי יוסי, כתוב ואף גם זאת

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, אֲנָא שְׁמַעְנָא מְלָה חֲדָתָא, דְּאָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים
 לְכַלְתָּם, לֹא הִפִּיתִים וְלֹא הִרְגַתִּים לְכַלּוֹתָם מִיּוֹבְעֵי
 לִיה. אֶלָּא לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים, מֵאֵן דְּסָאֲנִי
 לְאַחֲרָא מָאִים הוּא לְקַבְּלִיה, וְגַעְלָא הוּא בְּגִיעוּלָא
 קַמִּיה. אֲבָל חָבָא, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים. מָאִי
 טַעְמָא. בְּגִין דְּחַבִּיבוּתָא דְּנַפְשָׁאֵי בִּינִיִּיהוּ. וּבְגִינָה
 כְּלָהוּ חֲבִיבִין נְבָאֵי, הָדָא הוּא דְכִתִּיב לְכַלְתָּם.
 לְכַלְתָּם כְּתִיב, חֶסֶד וִי"ו, בְּגִינָה לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא
 גַעְלָתִים, בְּגִין דְּאִיהִי רַחֲמֵתָא דְּנַפְשָׁאֵי, רַחֲמֵמוּתָא
 דִּילֵי גַבְהָא.

לְבַר נָשׁ דְּרַחֲמִים אֶתְתָּא, וְהוֹזַת דִּיִּירָא בְּשׁוֹקָא
 דְּבוּרְסָקִי, אִי לֹא הוֹזַת הִיא תַּפְּן, לֹא עֵיִל
 פָּה לְעֵלְמִין. בִּיּוֹן דְּהִיא תַּפְּן, דְּמִי בְּעִינֵי בְּשׁוֹקָא
 דְּרוּכְלֵי, דְּכָל רִיחִין דְּעֵלְמִין טָבִין אֶשְׁתַּכְּחוּ תַּפְּן.

לשון הקודש

נִפְשֵׁי בִּינֵיהֶם, וּבְגִלְלָה כָּלָם חֲבִיבִים
 עֲבוּרֵי. זֶהוּ שְׂכָתוֹב לְכַלְתָּם. לְכַלְתָּם
 כְּתוּב, חֶסֶד וִי"ו, בְּגִלְלָה לֹא מְאַסְתִּים
 וְלֹא גַעְלָתִים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא אֶהְבֵּת נִפְשֵׁי,
 אֶהְבֵּתִי אֶעֱלֶה.

לְאָדָם שְׂאוֹהֵב אִשָּׁה, וְהִיטָה נְרָה בְּשׁוֹק
 שֶׁל בּוּרְסָקִים, אִם הִיא לֹא הִיטָה שָׁם, לֹא
 הִיטָה נִכְנָס לְשָׁם לְעוֹלָמִים. בִּיּוֹן שֶׁהִיא

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, אֲנִי שְׁמַעְתִּי דְּבַר חֲדָשׁ,
 שְׂאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא
 גַעְלָתִים לְכַלְתָּם, לֹא הִפִּיתִים וְלֹא
 הִרְגַתִּים לְכַלְתָּם הִנֵּה צְרִיךְ לְהִזְוֹת! אֶלָּא
 לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים – מִי שֶׁשׁוֹנֵא
 מִיִּשְׁהוּ אַחֲרָי, הוּא מָאוּס בְּגִידוֹ, וּמִגַּעִיל
 בְּגַעַל לְפָנָיו. אֲבָל כֵּאֵן, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא
 גַעְלָתִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂחַבִּיבוּת

אוֹף הָכֵא, וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתְם בְּאֶרֶץ אֲבוֹתֵיכֶם,
 דְּאֵיהוּ שׁוֹקֵא דְבוֹרְסְקִי, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא
 גַּעְלָתִים. וְאַמְאִי. לְכַלְתֶּם. בְּגִין פְּלָתְם, דְּאַנְא
 רְחִימְנָא לָהּ, דְּאֵיהִי רְחִימְתָא דְנִפְשָׁאֵי, דְשָׂרִיא
 תַּמָּן, וְדָמִי עָלִי כְכֹל רִיחִין טָבָאן דְעֶלְמָא, בְּגִין
 הֵהִיא כְּלָה דְבַגְנוּיִיהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֱלוֹ לֹא
 אֶתִינָא הָכֵא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מְלָה דָּא דִּי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יִכְבַּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֵּן
 יִכְבַּד אָב, כְּמַה דְּאֵתְּ אָמַר (שמות ב) כִּבֵּד אֶת
 אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְאוֹקְמוּהָ, בְּמִיכְלָא וּמְשִׁתִּיא
 וּבְכֻלָּא. הֵאֵי בְּחִינֵי דְאֶתְחֵיב בִּיהַ. כְּתַר דְּמִית, אִי
 תִימָא הָא פְטוֹר מִנִּיהּ הוּא, לָאוּ הָכֵי. דְּאִף עַל גַּב
 דְּמִית, אֶתְחֵיב בִּיקְרִיָה וַתִּיר, דְּכַתִּיב כִּבֵּד אֶת
 אָבִיךָ. דְּאִי הֵהוּא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְחַת תְּקֻלָּא, וְדְאִי
 מְבִיָה לְאַבּוּי הוּא, וְדְאִי עֶבֶד לִיהּ קְלָנָא.

לשון הקודש

משום אותה הפלה שבתוכם. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, אֱלוֹ לֹא בְּאֵנוּ לְכַאֵן אֶלָּא לְשַׁמַּע אֶת
 זֶה – דִּי לִי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֵּן יִכְבַּד אָב וְעֶבֶד
 אֲדֹנָיו. בֵּן יִכְבַּד אָב, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שמות ב)
 כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וּפְרָשׁוּהָ,
 כְּמֵאֲבָל וּבְמִשְׁתָּהּ וּבְכַל. זֶה בְּחִינֵי
 שְׁהִתְחִיב בּוֹ. אַחַר שְׁמַת, אִם תֵּאמַר הָרִי
 הוּא פְטוֹר מִמֶּנּוּ – לֹא כֵּךְ. שְׂאֵף עַל גַּב

שָׂם, דּוּמָה בְּעִינָיו כְּמוֹ שׁוֹק שֶׁל רוֹכְלִים,
 שְׁכַל הַרְיחוֹת שֶׁל עוֹלְמוֹת טוֹבִים
 נִמְצְאִים שָׂם.

אִף כְּאֵן, וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתְם בְּאֶרֶץ
 אֲבוֹתֵיכֶם, שֶׁהוּא שׁוֹק שֶׁל בּוֹרְסְקִים, לֹא
 מְאַסְתִּים וְלֹא גַעְלָתִים, וְלָמָּה? לְכַלְתֶּם.
 בְּשִׁבְלֵי פְלָתְם, שְׂאֵנִי אוֹהֵב אוֹתָהּ, שֶׁהִיא
 אֲהוּבַת נִפְשֵׁי שְׂשׁוּרָה שָׂם, וְדוּמָה עָלִי
 כְּמוֹ כָּל הַרְיחוֹת הַטּוֹבִים שֶׁל הָעוֹלָם

וְאֵי הַהוּא בְּרָא אָזִיל בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, וְתִקּוֹן עוֹבְדוֹי,
וְדָאֵי דָּא אֹקִיר לְאַבּוּי, אֹקִיר לִיה בְּהָאֵי
עֲלָמָא גַּבִּי בְּנֵי נֶשְׂאָ, אֹקִיר לִיה בְּהָהוּא עֲלָמָא, גַּבִּי
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עָלֵיהּ,
וְאוֹתֵיב לִיה כְּבוֹדֵסְיָא דִּיקְרִיָּה. וְדָאֵי בֶן יַכְכַּד אָב.

כְּגוֹן רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיהוּ אֹקִיר לִיה לְאַבּוּי בְּהָאֵי
עֲלָמָא, וּבְהָהוּא עֲלָמָא הִשְׁתָּא אֲסַגִּי שְׁבַחָא
דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתַרְוִין עֲלָמִין, בְּהָאֵי עֲלָמָא, וּבְהָהוּא
עֲלָמָא יִתִּיר מְחִיּוּוֹ. דְּזָכָה לְבָנִין קְדִישִׁין, וְלִגְזוּעִין
קְדִישִׁין. וְכַאֲיִן אֵינוֹן צְדִיקְיָא, דְּזָכָאן לְבָנִין קְדִישִׁין,
לְגִזְעִין קְדִישִׁין. עָלֵיהּ אֲתִקְרִי, ^(ישעיה סא) כָּל רְאִיָּהֶם
יִכִּירוּם כִּי הֵם זְרַע בְּרַךְ יְיָ אֱמֵן. בְּרִיךְ יְיָ לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

 לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

כְּמוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁמְכַבֵּד אֶת אָבִיו
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, עֲכָשׁוּ
מִתְרַבֵּה כְבוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשָׁנֵי
עוֹלָמוֹת – בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם
יוֹתֵר אֲשֶׁר בְּחַיֵּיו. שְׁזָכָה לְבָנִים קְדוּשִׁים
וְלִגְזוּעִים קְדוּשִׁים. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׁזוּכִים
לְבָנִים קְדוּשִׁים, לִגְזוּעִים קְדוּשִׁים. עָלֵיהֶם
נִקְרָא, כָּל רְאִיָּהֶם יִכִּירוּם כִּי הֵם זְרַע בְּרַךְ
ה' אֱמֵן. בְּרִיךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ
ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

שְׁמַת, הַתְּחִיב בְּכְבוֹדוֹ יוֹתֵר, שְׁכַתוּב
כְּכַד אֶת אָבִיךָ. שְׂאֵם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ
בְּדַרְךְ עֲקֻשָׁת, וְדָאֵי שֶׁהוּא מְבַזֵּה אֶת
אָבִיו, וְדָאֵי שְׁעוֹשָׂה לוֹ קְלוֹן.

וְאֵם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל,
וּמִתַּקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו, וְדָאֵי שְׁזָה מְכַבֵּד אֶת
אָבִיו, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֲצֵל
בְּנֵי אָדָם, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם
אֲצֵל הַקְּדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא. וְהַקְּדוּשׁ בְּרִיךְ
הוּא חָס עָלָיו וּמוֹשִׁיב אוֹתוֹ בְּכֶסֶף כְּבוֹדוֹ.
וְדָאֵי בֶן יַכְכַּד אָב.

פְּרִשְׁת בַּמִּדְבָּר

וַיִּדְבֹּר יי אֵל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינִי בְּאַהֲל מוֹעֵד וְגו',

(במדבר א) רַבִּי אֲבָא פָתַח, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים

אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְגו', הַאִי קָרָא אֶתְמַר. תָּא חַזִּי,

בְּשַׁעֲתָא דְבָרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם עָבַד לִיה

בְּדִיוֹקְנָא דְעֵלְאִי וְתַתְּאִי, וְהוּה פָּלִיל מִכְּלָא, וְהוּה

נְהוּרִיה נְהוּר, מִסִּיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא. וְהוּו

דְּחֲלִין קַמִּיה כְּלָא.

וְאִף עַל גַּב דְּהָא אוֹקְמוּהָ, אִית לְאַסְתְּכְּלָא בֵּיה

בְּהַאי קָרָא, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ

בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ, כִּיּוֹן דְּאָמַר בְּצַלְמוֹ, מָאִי

בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. אֵלָא וְדָאִי תְרִין דְּרַגִּין

דְּכְלִילִין דְּכַר וְנוֹקְבָא, חַד לְדַבְּרָא, וְחַד לְנוֹקְבָא.

וּבְגִין כַּךְ הוּו פְּרַצוּפִין הוּו וְדָאִי, וְסִיפָא דְקָרָא אוֹכַת,

דְּכְתִיב זְכָר וְנוֹקְבָא בָּרָא אוֹתָם. וְכְלִיל הוּה

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

וְאִף עַל גַּב שְׁהַרִי פְּרִשׁוּהָ, יֵשׁ לְהַסְתַּכְּלָא
בְּפִסְוֹק הַזֶּה. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ, כִּיּוֹן שְׂאָמַר בְּצַלְמוֹ,
מַה זֶה בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ? אֵלָא וְדָאִי
שְׁתֵּי דְרַגּוֹת שְׂפִלוּלוֹת זְכָר וְנוֹקְבָא, אַחַת לְזָכָר
וְאַחַת לְנוֹקְבָא.

וְלִכְּן שְׁנֵי פְּרַצוּפִים הִיוּ בְּדָאִי, וְסוּף הַפִּסְוֹק
מוֹכִיחַ, שְׂפִתוֹב זְכָר וְנוֹקְבָא בָּרָא אוֹתָם. וְכְלִיל

וַיִּדְבֹּר ה' אֵל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינִי בְּאַהֲל
מוֹעֵד וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָתַח, (בראשית א) וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְגו'. הַפִּסְוֹק הַזֶּה
נִתְבָּאָר. בַּא רְאֵה, בְּשַׁעֲה שְׂבָרָא
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הָאָדָם, עֲשֵׂה אוֹתוֹ
בְּדַמוֹת שְׁל עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהִיָּה כְּלִיל
מִהַכָּל, וְהִיָּה אוֹרוֹ מְאִיר מְסוּף הָעוֹלָם וְעַד
סוּפוֹ, וְהִיו פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ הַכָּל.

מִכָּל סְטָרִין (נ"א מִתְרִין סְטָרִין) וְאֵף עַל גַּב דְּנוֹקְבָא אַחִידַת
בְּסְטָרוֹי. הָא הִיא נְמִי כְּלִילָא מִתְרִין סְטָרִין, לְמַתְוֵי
שְׁלִים בְּכֻלָּא.

וְהָוָה מִסְתַּכֵּל בְּחֻכְמָתָא, לְעִילָא וְתַתָּא. פִּיּוֹן דְּסָרְחַ,
אֲתַמְעֵטוּ פְּרֻצוּפִין, וְחֻכְמָתָא אֲסַתְלַקַּת מִנִּיחָא,
וְלֹא הָוָה מִסְתַּכֵּל אֲלָא בְּמִלֵּי דְגוּפִיחָא. לְבַתָּר אֹלִיד
בְּנִין מִעֲלָאי וְתַתָּאי, וְלֹא אֲתִישְׁבוּ דָא וְדָא בְּעֲלָמָא,
עַד דְּאֹלִיד בְּרַ, וּמִנִּיחָא אֲשֶׁתְּלִים (ס"א אֲשֶׁתִּיל) עֲלָמָא,
דְּאֲקָרֵי שֵׁת, וְהָא אוֹקְמוּחָא.

וְעַם כָּל דָּא, עֲלָמָא תַתָּא לֹא אֲשֶׁתְּלִים, וְלֹא הָוָה
שְׁלִים, וְלֹא אֲשֶׁתְּכַח בְּקִיּוּמִיחָא, עַד דְּאֲתָא
אַבְרָהָם, וְאֲתַקְיָים עֲלָמָא. אֲבָל לֹא אֲשֶׁתְּלִים, עַד
דְּאַבְרָהָם אֲשֶׁתְּכַח בֵּיהּ בְּעֲלָמָא וְאַחִיד בֵּיהּ בִּימִינָא,
כְּמֵאן דְּאַחִיד בִּימִינִיחָא, לְמֵאן דְּנָפִיל. אֲתָא יִצְחָק,
וְאַחִיד בִּידֵיהּ דְּעֲלָמָא בְּשִׁמְאָלָא, וְאֲתַקְיָים יִתִּיר. פִּיּוֹן

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

שְׁהוּלִיד בּוֹן, וּמִמְנוּ נִשְׁלַם (נִשְׁתַּל) הָעוֹלָם,
שְׁנַקְרָא שֵׁת, וְכֵךְ פְּרֻשׁוּחָא.
וְעַם כָּל זֶה, הָעוֹלָם הִתְחַתְּנוּן לֹא הַשְׁלָם וְלֹא
הָיָה שְׁלָם וְלֹא נִמְצָא בְּקִיּוּמוֹ, עַד שֶׁבָּא
אַבְרָהָם וְעָמַד הָעוֹלָם. אֲבָל לֹא הַשְׁלָם עַד
שֶׁאַבְרָהָם נִמְצָא בּוֹ בְּעוֹלָם, וְאַחַז בּוֹ בִּימִין
כְּמִי שֶׁאַחַז בִּימִינוֹ אֶת מִי שְׁנוּפֵל. בָּא יִצְחָק
וְאַחַז בִּידֵי הָעוֹלָם בְּשִׁמְאָל וְהִתְקַיָּים יוֹתֵר.

הָיָה מִכָּל הַצְּדִים (מִשְׁנֵי צְדִים), וְאֵף עַל גַּב
שְׁהַנְקֵבָה אַחֻוּחָא בְּצִדוֹ, הָרִי הִיא גַם כְּלוּלָה
מִשְׁנֵי צְדִים, לְהִיוֹת שְׁלָם בְּכָל.
וְהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּחֻכְמָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. פִּיּוֹן
שְׁסָרַח, הִתְמַעְטוּ הַפְּרֻצוּפִים, וְהַחֻכְמָה
הִסְתַּלְקָה מִמְנוּ, וְלֹא הָיָה מִסְתַּכֵּל אֲלָא
בְּדַבְרֵי גּוֹפּוֹ. אַחַר כֵּךְ הוּלִיד בְּנִים מִעֲלִיוֹנִים
וְתַתְּחוּנִים, וְלֹא הִתְיַשְׁבוּ זֶה וְזֶה בְּעוֹלָם עַד

דָּאָתָא יַעֲקֹב, אֶחִיד בְּאַמְצָעֵיתָא בְּנוֹפָא, וְאֶתְכִּלִּיל
בְּתַרִּין סְטָרִין, אֶתְקַיָּים עֲלֵמָא וְלֹא הָוָה מִתְמוּטָט.

וְעַם כָּל דָּא לָא אֲשֵׁתִיל (ס"א אֲשֵׁתִילִים) בְּשָׂרְשׁוּי, עַד
דְּאוּלִּיד תְּרִיסָר שְׁבַטִין, וְשִׁבְעִין נַפְשָׁאן,
וְאֲשֵׁתִיל (ס"א וְאֲשֵׁתִילִים) עֲלֵמָא. וְעַם כָּל דָּא לָא אֲשֵׁתִילִים,
עַד דְּקִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרֵייתָא בְּטוֹרָא דְּסִינַי, וְאֶתְקַם
מִשְׁפָּנָא. בְּדִין אֶתְקַיָּמוּ עֲלֵמִין וְאֲשֵׁתִילִמוּ, וְאֶתְפָּסְמוּ
עֲלָאִין וְתַתָּאִין.

בֵּינן דְּאוֹרֵייתָא וּמִשְׁפָּנָא אֶתְקַמוּ, בְּעָא קְדָשָׁא
בְּרִידָּהּ הוּא לְמַפְקָד (דף קי"ז ע"ב) חֵילוּי דְּאוֹרֵייתָא,
כְּמָה חֵילִין אֵינוּן דְּאוֹרֵייתָא, כְּמָה חֵילִין אֵינוּן
דְּמִשְׁפָּנָא. תָּא חֲזִי, כָּל מְלָה דְּבַעֵי לְאֶתִּישְׁבָּא
בְּדוּכְתִּיה, לָא מְתִישְׁבָּא עַד דְּאֲדַכֵּר בְּפוֹמָא, וְאֶתְמַנִּי
עָלָה. אוֹף הָכָא, בְּעָא קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא לְמַפְקָד
חֵילִין דְּאוֹרֵייתָא, וְחֵילִין דְּמִשְׁפָּנָא, וּכְלָהוּ הוּוּ בְּתַד

לשון הקודש

והתבשמו עליונים ותחתונים.

בֵּינן שְׁהַתּוֹרָה וְהַמִּשְׁכָּן הוּקְמוּ, רְצָה
הַקְּדוּשָׁא-בְּרוּךְ-הוּא לְפָקֵד הַחֲזִילוֹת שֶׁל
הַתּוֹרָה, כְּמָה צְבָאוֹת הֵם שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּמָה
צְבָאוֹת הֵם שֶׁל הַמִּשְׁכָּן. בֹּא רְאֵה, כָּל דְּכֵר
שְׁצָרִיד לְהַתִּישֵׁב בְּמִקְוֹמוֹ, לֹא מְתִישֵׁב עַד
שֶׁנִּזְכָּר בְּפָה, וּמִתְמַנֶּה עָלָיו. אִף כֵּן - רְצָה

בֵּינן שְׂבָא יַעֲקֹב, אֶחִיד בְּאַמְצָע הַגּוֹף, וְנִכְלָל
בְּשְׁנֵי צְדָדִים, עִמַּד הַעוֹלָם וְלֹא הָיָה מִתְמוּטָט.
וְעַם כָּל זֶה לֹא נִשְׁתַּל (נִשְׁלַם) בְּשָׂרְשׁוּי עַד
שְׁהוּלִיד שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבַטִים וְשִׁבְעִים נַפְשָׁא,
וְנִשְׁתַּל (נִשְׁלַם) הַעוֹלָם. וְעַם כָּל זֶה לֹא הִשְׁתַּלַּם
עַד שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה בְּהַר סִינַי וְהוּקְמוּ
הַמִּשְׁכָּן, וְאָז עִמְדוּ הַעוֹלָמוֹת וְנִשְׁלַמוּ,

וְלֹא מִתְפָּרְשִׁי דָּא מִן דָּא, כְּלָא כְּגוֹזְנָא דְלַעֲיִלָּא,
 דְּהָא אֹרִייתָא וּמִשְׁכָּנָא לָא מִתְפָּרְשִׁי דָּא מִן דָּא,
 וְאֲזֵלִין בְּחָדָא.

וּבְגִין כֵּךְ, חֵי־לִיהוֹן עָאֲלִין בְּחוֹשְׁבָנָא לְאַשְׁתְּמוּדְעָא
 גְּבִייהוּ, בַּר אִינוּן אַחֲרֵנִין דְּלִית לֹון חֶשְׁבָּנָא.
 וּבְגִין כֵּךְ פְּתִיב, וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי
 בְּאַהֲל מוֹעֵד. אִי בְּאַהֲל מוֹעֵד, אִמְאִי בְּמִדְבַר סִינַי.
 אֶלָּא חַד לְאֹרִייתָא וְחַד לְמִשְׁכָּנָא. וְהֵאִי וְהֵאִי, בְּאַחַד
 לְחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית, וְכֹלָא חַד, וְהֵאִי אֶקְרִי
 (מלכים א' x) חֹדֶשׁ זֵיו רְמֹז לְהַחֲוֹא יִרְחָא וְשַׁתָּא דְנְהִיר
 לְסִיחָרָא, דְּהָא כְּדִין עֲלָמִין פְּלָחוּ אֶשְׁתְּכַחוּ בְּשְׁלִימוּ.
 לְצִאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא דְּהָא כִּד נִפְקוּ
 יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בְּחֹדֶשׁ הָרֵאשׁוֹן הַזֶּה.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים קטו) יי זְכַרְנוּ יְבָרַךְ יְבָרַךְ אֶת
 בֵּית וְגו'. יי זְכַרְנוּ יְבָרַךְ, אֲלִין גּוֹבְרִין. דְּחֹזֵן

לשון הקודש

לְמָה בְּמִדְבַר סִינַי? אֶלָּא אַחַד לְתוֹרָה וְאַחַד
 לְמִשְׁכָּן. וְזֶה זֶה – בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה
 הַשְּׁנִית, וְהַכֵּל אַחַד, וְזֶה נִקְרָא חֹדֶשׁ זֵיו, רְמֹז
 לְאוֹתוֹ חֹדֶשׁ וְשָׁנָה שְׁמַאִיר לְלִבְנָה, שְׁהַרִי אֹז
 כָּל הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים בְּשְׁלֵמוֹת. לְצִאתָם
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְהוֹדִיעַ שְׁכִשְׁעֵי־אֹז מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם, זֶה הִיָּה בְּחֹדֶשׁ הָרֵאשׁוֹן.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים קטו) ה' זְכַרְנוּ יְבָרַךְ

הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְפַקֵּד חֵילוֹת הַתּוֹרָה
 וְחֵילוֹת הַמִּשְׁכָּן, וְכֹלָם הָיוּ בְּאַחַד וְלֹא נִפְרְדִים
 זֶה מִזֶּה, הַכֵּל כְּמוֹ לְמַעֲלָה, שְׁהַרִי הַתּוֹרָה
 וְהַמִּשְׁכָּן לֹא נִפְרְדִים זֶה מִזֶּה, וְהוֹלְכִים בְּאַחַד.
 וְכַשְׁמוֹם זֶה חֵילוֹתֵיהֶם עוֹלָיִם בְּחִשְׁבוֹן לְהוֹדִיעַ
 אֲלֵיהֶם, פְּרַט לְאוֹתָם אַחֲרֵים שְׁאִין לְהֵם
 חִשְׁבוֹן. וְלָכֵן כְּתוּב, וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה
 בְּמִדְבַר סִינַי בְּאַהֲל מוֹעֵד. אִם בְּאַהֲל מוֹעֵד,

עָאֵלִין בְּחֹשְׁבָנָא דְּמִדְבָּרָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא מְבָרַךְ לֵון, וְאוּסִיף עָלֵיהוּ בְּכָל זְמַנָּא.

תָּא חַזִּי, הָאִי מָאן דְּאָמַר שְׁבַחָא דְּחֻבְרִיָּה, דְּבְנוֹי, אוּ דְּמֻמוֹנִיָּה, בְּעֵי לְבָרְכָא לֵיה, וְלֹאֻדָּאָה עָלֵיה בְּרָכָאן. מְנַלְן. מִמֻּשָּׁה. דְּכְתִיב, (דְּבָרִים א) וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב, לְבָתֵּר מִה כְּתִיב, יי אֱלֹהֵי אֲבוֹתְכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים וְגו'. תְּרִין בְּרָכָאן הֵווּ, חַד יי אֱלֹהֵי אֲבוֹתְכֶם וְגו'. הָא חַד. לְבָתֵּר וַיְבָרַךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם. לֹאֻדָּאָה עָלֵיהוּ, בְּרָכָאן עַל בְּרָכָאן.

וְאִי אִיהוּ מְנִי שְׁבַחָא דְּחֻבְרִיָּה, וְלֹא אוּדֵי עָלֵיה בְּרָכָאן. הוּא נְתַפְס בְּקִדְמִיתָא מְלַעִילָא. וְאִי אִיהוּ מְבָרַךְ לֵיה, הוּא מִתְבָּרַךְ מְלַעִילָא. וַיְבָרַכְתָּא בְּעֵי לְבָרְכָא לָהּ בְּעֵינָא טָבָא, וְלֹא בְּעֵינָא בִישָׂא. וּבְכֻלָּא

לְשׁוֹן הַקּוּדְשִׁי

כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים וְגו'. שְׁתֵּי בְּרָכוֹת הֵיוּ: אַחַת – ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתְכֶם, חֲרִי אַחַת. אַחַר כֵּן – וַיְבָרַךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם. לְהוֹדוֹת עֲלֵיהֶם, בְּרָכוֹת עַל בְּרָכוֹת.

וְאִם הוּא מוֹנֵה אֶת שְׁבַח חֻבְרֵי וְלֹא מוֹדֵה עָלֵיו בְּרָכוֹת – הוּא נְתַפְס בְּתַחֲלָה מְלַמְעֵלָה. וְאִם הוּא מְבָרַךְ אוֹתוֹ – הוּא מִתְבָּרַךְ מְלַמְעֵלָה. וְהַבְּרָכָה צְרִידָא לְבָרַךְ אוֹתָהּ בְּעֵין טוֹבָה, וְלֹא בְּעֵין רָעָה. וּבְכָל רוּצָה

לְבָרַךְ אֶת בֵּית וְגו'. ה' וְכִרְנוּ וַיְבָרַךְ – אֵלֶּה הַגְּבָרִים, שֶׁהֵיוּ עוֹלָם בְּחֻשְׁבוֹן בְּמִדְבָּרָא, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבָרַךְ אוֹתָם וּמוֹסִיף עֲלֵיהֶם בְּכָל זְמַן.

כַּאֲ רֵאָה, מִי שְׂאוּמֵר שְׁבַח חֻבְרֵי, שֶׁל בְּנֵי, אוּ שֶׁל מְמוֹנֵי – צְרִידָא לְבָרְכוּ וְלְהוֹדוֹת עָלֵיו בְּבְרָכוֹת. מְנִין לְנוּ? מִמֻּשָּׁה, שְׁבַחֲנוּב (דְּבָרִים א) וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב. אַחַר כֵּן מִה כְּתוּב? ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתְכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם

בְּעֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְחִימוּתָא דְלָבָא. וּמַה מָּאן
 דְּמִבְּרַךְ לְחִבְרִיה, בְּעֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיבְרַךְ לִיה
 בְּעֵינָא טָבָא, בְּלָבָא טָבָא. מָּאן דְּמִבְּרַךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, עַל אַחַת פְּמָה וּכְמָה, דְּבְעֵי עֵינָא טָבָא, וְלָבָא
 טָבָא, וְרְחִימוּתָא דְלָבָא. בְּגִין כֵּךְ (דברים ו) וְאַחֲבַת אֶת
 יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וְגו'.

תָּא חַיִּי, הָא אוּקְמוּהָ לִית בְּרַכְתָּא דְלְעִילָא שְׂרִיא,
 עַל מְלָה דְאַתְמִנִי. וְאִי תִימָא, יִשְׂרָאֵל אִיד
 אַתְמִנִּין. אֶלָּא כּוּפְרָא נְטִילִי מְנִיחוּ, וְהָא אוּקְמוּהָ,
 וְחוּשְׁבֵנָא לָא הָיִי עַד דִּיתְבְּנִישׁ כָּל הַהוּא כּוּפְרָא,
 וְסָלִיק לְחוּשְׁבֵנָא, וּבְקַדְמִיתָא מְבָרְכִין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל,
 וְלִבְתֵּר מְנַאֵן הַהוּא כּוּפְרָא, וְלִבְתֵּר מְהִדְרִין וּמְבָרְכִין
 לִזְוֵן לְיִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁתְּכֹחוּ דְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִין בְּקַדְמִיתָא
 וּבְסוּפָא, וְלָא סָלִיק בְּהוּ מוֹתְנָא.

לשון הקודש

שורה על דבר שנמנה. ואם תאמר, ישראל
 איך נמנו? אלא כפר לקח מהם, והרי
 פרשוה, והחשבון לא הנה עד שנאסף כל
 אותו הכפר ועלה לחשבון. ובתחלה מברכים
 את ישראל, אחר כך מונים אותו כפר, אחר
 כך חוזרים ומברכים את ישראל. נמצא
 שישראל מתברכים בתחלה ובסוף, ולא
 עולה בהם מגפה.

הקדוש-ברוך-הוא אהבת הלב. ומה מי
 שמברך את חברו, רוצה הקדוש-ברוך-הוא
 שיברך אותו בעין טובה, בלב טוב - מי
 שמברך את הקדוש-ברוך-הוא על אחת
 פמה וכמה שצריך עין טובה ולב טוב
 ואהבת הלב. בגלל זה, ואהבת את ה'
 אלהיך בכל לבבך וכו'.

בא ראה, הרי פרשוה, אין הברכה שלמעלה

מוֹתָנָא אַמַּאי סָלִיק בְּמַנְיָנָא. אֶלָּא בְּגִין דְּבִרְכָתָא
לֹא שָׂרְיָא בְּמַנְיָנָא, בִּיּוֹן דְּאַסְתָּלַק בְּרִכְתָּא,
סִטְרָא אַחְרָא שָׂאֲרֵי עֲלוּי, וְיִכּוּל לְאַתְזַקָּא. בְּגִין דָּא
בְּמַנְיָנָא נְטָלִין פּוּפְרָא וּפְדִיוָנָא, לְסַלְקָא עָלֶיהָ מַנְיָהּ.
(ס"א מַעְלִיָּה מוֹתָנָא) יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, אֵלֶיךָ נָשִׂין, דְּלֹא
סָלְקִין בְּמַנְיָנָא. יְבָרַךְ אֶת בֵּית אַחֲרֹן, דְּאֵינֻן
מְבָרְכִין לְעַמָּא, בְּעֵינָא טָבָא וּבְלִבָּא טָבָא, וּבְרַחֲמֵימוֹתָא
דְּלִבָּא. אֶת בֵּית אַחֲרֹן, הָכִי נָמִי נָשִׂין (דְּלַחֲוִן), דְּאַתְבָּרְכִין
בְּבִרְכָתָא (ס"א דְּלַחֲוִן).

יְבָרַךְ יְרֵאֵי יְיָ. אֵלֶיךָ אֵינֻן לִיּוֹאֵי, וּבְקַלְהוּ
מִתְפָּרְכִין, בְּגִין דְּדַחֲלִין לִיָּה לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. הַקְטָנִים עִם הַגְּדוֹלִים, אָפֵּי עַל גַּב
דְּלֹא עֲאֵלִין בְּמַנְיָנָא.

תָּא חֲזִי לָא אֲשֶׁתִּבַּח מַנְיָנָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל דְּאַתְבָּרְכִין
בֵּיהּ, כְּהֵאֵי מַנְיָנָא. דְּהֵאֵי מַנְיָנָא לְאַתְבָּרְכָא

לשון הקודש

וּבִאֲהַבַּת הַלֵּב. אֶת בֵּית אַחֲרֹן - כִּף גַּם
 הַנְּשִׂים (שְׁלֵחַם), שְׁמֵת בְּרִכּוֹת בְּבִרְכָּה (שְׁלֵחַם).
 יְבָרַךְ יְרֵאֵי ה' - אֵלֶיהָ הֵם הַלְּוִיִּם, וְכֻלָּם
 מִתְפָּרְכִים, כִּי הֵם יְרֵאִים מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 הַקְטָנִים עִם הַגְּדוֹלִים - אָפֵּי עַל גַּב שְׁלֵא עוֹלִים
 בְּמַנְיָן.

בַּא רְאֵה, לֹא נִמְצָא מַנְיָן בִּישְׂרָאֵל
שֶׁהַתְּפָרְכוּ בּוֹ כְּמַנְיָן זֶה, שְׁמַנְיָן זֶה לְהַתְּפָרַךְ

לְמַה הַמַּגִּפָּה עוֹלָה בְּמַנְיָן? אֶלָּא מִשּׁוּם
 שְׁבָרְכָה לֹא שׁוֹרָה בְּמַנְיָן. בִּיּוֹן שְׁמִסְתַּלְקַת
 הַבְּרָכָה, הַצַּד הָאֲחֵר שׁוֹרָה עֲלוּי, וְיִכּוּל
 לְהַנְזֹק. בְּגַלְל זֶה בְּמַנְיָן לֹאֲקַחִים כִּפָּר וּפְדִיוֹן,
 לְסַלֵּק אוֹתוֹ מִהֵם.

יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל - אֵלֶיךָ הַנְּשִׂים, שְׁלֵא
עוֹלוֹת בְּמַנְיָן. יְבָרַךְ אֶת בֵּית אַחֲרֹן - שְׁחֵם
מְבָרְכִים אֶת הָעָם בְּעֵינֵי מוֹבָה וּבְלֵב טוֹב

הָוָה, וְלֹא־שְׁלֵמָא שְׁלִימוֹתָא דְעֵלְמִין הָוָה, וּבְאַתְרָא
 דְּבִרְכָאן נְפָקִין אֶתְמַנּוּן, דְּכִתִּיב בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי,
 דְּאִיהוּ זִיּוּא דְּבִרְכָאן דְּעֵלְמָא, דְּמִנְיָה נָפִיק זִיּוּא
 לְעֵלְמָא. וְעַל דָּא אֶקְרִי חֲדָשׁ זִי"ו, דְּזִיּוּא דְּכֹלָא נָפִיק
 מִנְיָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קלד) יְבָרְכֶךָ יי מְצִיּוֹן, וְכֹלָא
 חַד מְלָה וּכְתִיב (תהלים קלג) כִּי שָׁם צִוָּה יי (דף קי"ח ע"א) אֶת
 הַבְּרָכָה וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה הָוָה שְׂכִיחַ קַמִּיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר
 לִיָּה יִשְׂרָאֵל מֵאֵן אַתְרָא אֶתְבְּרַכָּן. אָמַר לִיָּה, וַיִּי
 לְעֵלְמָא, דְּלֹא מִשְׁנִיחִין וְלֹא מִסְתַּכְּלִין בְּנֵי נָשָׂא,
 בִּיקְרָא דְּמִלְכָא עֲלָאָה. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְּאֶשְׁתְּכַחוּ
 יִשְׂרָאֵל וּפְאִין קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא, וְתוּוּ עֵלְמִין (ס"א
 עמיה) שְׂכִיחִין בְּחַד אֵילָנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, דְּמִזְזֹנָא
 דְּכֹלָא בִיָּה, הָוָה מִתְבְּרַךְ מֵאַתְרָא דְּכָל בְּרַכָּאן כְּנִישִׁין
 בִּיָּה. וּבִיָּה אֶתְנַטֵּעַ וְאֶשְׁתִּילוּ שְׂרָשׁוּי.

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה מְצוּי לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר
 לוֹ, יִשְׂרָאֵל, מֵאִיָּהּ מְקוֹם הֵם מִתְבְּרַכִּים?
 אָמַר לוֹ, אוֹי לְעוֹלָם שְׁלֵא מִשְׁנִיחִים וְלֹא
 מִסְתַּכְּלִים בְּנֵי אָדָם בְּכַבּוּד הַמְלָךְ הַעֲלִיּוֹן.
 בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעֲהָ שְׁנַמְצָאוּ יִשְׂרָאֵל צְדִיקִים
 לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהַעוֹלָמוֹת הָיוּ (עמו)
 מְצוּיִים בְּעֵין אַחַד עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ, שְׁהַמּוֹזֵן שֶׁל
 הַכֹּל בּוֹ, הָיָה מִתְבְּרַךְ מִמְּקוֹם שְׁכַל הַבְּרַכּוֹת

הָיָה, וְלֹהֲשֵׁלִים שְׁלֵמוֹת הָעוֹלָמִים הָיָה,
 וּבְמְקוֹם שֶׁהַבְּרַכּוֹת יוֹצְאוֹת נִמְנָן, שְׁכַתּוֹב
 בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי, שֶׁהוּא זִיּוּ בְּרַכּוֹת
 הָעוֹלָם, שְׁמַמְנּוּ יוֹצֵא זִיּוּ לְעוֹלָם. וְעַל זֶה נִקְרָא
 חֲדָשׁ זִי"ו, שֶׁהוּא שֶׁל הַכֹּל יוֹצֵא מִמְּנָן, וְעַל זֶה
 כְּתוּב (תהלים קלד) יְבָרְכֶךָ ה' מְצִיּוֹן, וְהַכֹּל דְּבַר
 אַחַד, וּכְתוּב (שם קלג) כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת
 הַבְּרָכָה וְגו'.

וַיִּשְׁרָאֵל לְתַתָּא, הוּוּ מִתְבָּרְכָן (וּאִשְׁתִּילוּ שְׂרָשׁוּי) מֵאַתָּר
 דְּכָל אֵינּוֹן בְּרַכָּאן נְפָקוֹן בֵּיהּ, וְלֹא
 מִתְעַבְבֵי לְמִיפְקַ, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב יְבָרְכֶךָ יְיָ מִצִּיּוֹן,
 וְכְתִיב (תהלים קלג) כְּמַל חֶרְמוֹן שִׁירְדַּע עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי
 שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וְדָא אִיהוּ
 נְהִירוֹ דְעֶלְמָא. וְכְתִיב, (תהלים ג) מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יוֹפֵי
 אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. הוֹפִיעַ: נְהִיר. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים
 לג) הוֹפִיעַ מִהַר פֶּאֶרְן (ס"א וְדָא נְהִירוֹ). וְכַד יְנַהַר, יְנַהַר
 לְכַלְהוּ עַלְמִין.

וְכַד הָאֵי נְהִירוֹ אֶתְעַר, כְּלֵא הוּוּ בְּחִבְרוּתָא (ס"א כְּלֵא
 הוּוּ בְּחִבְיבוּתָא), כְּלֵא הוּוּ בְּרַחֲמֵימוֹתָא, כְּלֵא הוּוּ
 בְּשְׁלִימוֹ, כְּדִין הוּוּ שְׁלֵמָא דְכְּלֵא, שְׁלֵמָא דְעִילָא
 וְתַתָּא, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב, (תהלים קכב) יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילְךָ
 שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

שְׁנַאֲמַר (דברים לג) הוֹפִיעַ מִהַר פֶּאֶרְן. (וְהָא אִירוֹ)
 וּכְשֶׁמְאִיר, מְאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת.
 וּכְשֶׁאֲזַר זֶה מִתְעוֹרַר, הַכֵּל הוּוּ בְּחִבְרוּת
 (הַכֵּל הוּוּ בְּחִבְיבוּת), הַכֵּל הוּוּ בְּאַהֲבָה, הַכֵּל הוּוּ
 בְּשְׁלֵמוֹת, וְאִזּוּ הוּוּ שְׁלוֹם הַכֵּל, שְׁלוֹם
 שְׁלֵמְעֵלָה וְשְׁלֵמְטָה. וְהוּוּ שְׁכָתוֹב (תהלים קכב) יְהִי
 שְׁלוֹם בְּחִילְךָ שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.

כְּנוֹסוֹת בּוֹ, וּבּוֹ נְנַטַע וְנִשְׁתַּלּוּ שְׂרָשׁוּי.
 וַיִּשְׁרָאֵל לְמַטָּה הָיוּ מִתְבָּרְכִים (וּנְשַׁתְּלוּ שְׂרָשׁוּי)
 מִמְּקוֹם שְׁכָל אוֹתָן בְּרַכּוֹת יוֹצְאוֹת בּוֹ וְלֹא
 מִתְעַבְבוֹת לְצֵאתָ. וְהוּוּ שְׁכָתוֹב יְבָרְכֶךָ ה'
 מִצִּיּוֹן, וְכְתוֹב כְּמַל חֶרְמוֹן שִׁירְדַּע עַל הַרְרֵי צִיּוֹן
 כִּי שָׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם.
 וְהוּוּ אִירוֹ הָעוֹלָם, שְׁכָתוֹב (תהלים ג) מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל
 יוֹפֵי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. הוֹפִיעַ - הָאִיר, כְּמוֹ